

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-124/10 P

**Comisia Europeană
împotriva
Électricité de France (EDF)**

„Recurs — Ajutoare de stat — Renunțarea la o creanță fiscală — Scutire de impozitul pe profit — Majorarea capitalului social — Comportament al statului în calitate de investitor privat avizat în economia de piață — Criterii de distincție între statul acționar și statul care își exercită prerogativele de putere publică — Definiția investitorului privat de referință — Principiul egalității de tratament — Sarcina probei”

Sumarul hotărârii

1. *Ajutoare acordate de state — Noțiune — Apreciere potrivit criteriului investitorului privat — Stat acționar la o întreprindere — Stat care acționează în calitate de putere publică — Distincție în raport cu aplicarea criteriului investitorului privat*

[art. 87 alin. (1) CE]

2. *Ajutoare acordate de state — Noțiune — Apreciere potrivit criteriului investitorului privat — Apreciere în raport cu toate elementele relevante ale operațiunii în litigiu și cu contextul acesteia — Obligația statului membru de a furniza elemente obiective și verificabile din care rezultă caracterul economic al activității sale*

[art. 87 alin. (1) CE]

3. *Ajutoare acordate de state — Noțiune — Stat membru care acordă un ajutor, care are calitatea de creditor fiscal și de acționar unic al unei întreprinderi publice care beneficiază de o majorare de capital prin renunțarea la o creanță fiscală — Aplicabilitatea criteriului investitorului privat*

[art. 87 alin. (1) CE]

4. *Ajutoare acordate de state — Noțiune — Apreciere potrivit criteriului investitorului privat — Aplicabilitatea criteriului investitorului privat în privința măsurilor de natură fiscală*

[art. 87 alin. (1) CE]

1. Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o măsură pentru a se încadra în noțiunea de ajutor în sensul articolului 87 CE nu sunt îndeplinite dacă întreprinderea publică beneficiară putea obține același avantaj precum cel pus la dispoziție prin intermediul resurselor statului în împrejurări care corespund condițiilor normale de piață, această apreciere realizându-se, pentru întreprinderile publice, cu aplicarea, în principiu, a criteriului investitorului privat.

În ceea ce privește situația în care statul, pe de o parte, este acționar al unei întreprinderi și, pe de altă parte, acționează în calitate de putere publică, pentru a se aprecia dacă aceeași măsură ar fi fost adoptată, în condițiile unei piețe normale, de un investitor privat care se află într-o situație cât mai apropiată de situația statului, trebuie avute în vedere numai beneficiile și obligațiile referitoare la situația acestuia din urmă în calitate de acționar, cu excluderea celor care se referă la calitatea sa de putere publică.

Astfel, atribuțiile statului acționar al unei întreprinderi, pe de o parte, și atribuțiile statului care acționează în calitate de putere publică, pe de altă parte, trebuie să fie diferențiate. În consecință, pentru a putea fi aplicat criteriul investitorului privat, trebuie ca statul membru vizat să acorde un avantaj economic în calitate de acționar, iar nu în calitate de putere publică, unei întreprinderi pe care o deține.

În acest context, criteriul investitorului privat nu constituie o excepție care se aplică numai la cererea unui stat membru în cazul în care sunt întrunite elementele constitutive ale noțiunii de ajutor de stat incompatibil cu piața comună prevăzute la articolul 87 alineatul (1) CE. Astfel, acest criteriu, atunci când este aplicabil, figurează printre elementele pe care Comisia este obligată să le ia în considerare pentru a dovedi existența unui astfel de ajutor. Prin urmare, în cazul în care rezultă că criteriul investitorului privat ar putea fi aplicabil, revine Comisiei sarcina de a solicita statului membru în cauză să îi furnizeze toate informațiile relevante care să îi permită să verifice dacă sunt îndeplinite condițiile pentru aplicabilitatea și pentru aplicarea acestui criteriu și ea poate refuza să examineze astfel de informații numai dacă probele administrate sunt ulterioare adoptării deciziei de a efectua investiția în cauză.

(a se vedea punctele 78-81, 103 și 104)

2. În situația în care un stat membru este acționar al unei întreprinderi și invocă, în cursul procedurii administrative, criteriul investitorului privat, în caz de incertitudine, acestuia îi revine sarcina de a dovedi fără echivoc și pe baza unor elemente obiective și verificabile că măsura adoptată decurge din calitatea sa de acționar. Aceste elemente trebuie să indice în mod clar că, anterior sau simultan acordării avantajului economic, statul membru respectiv a adoptat decizia de a efectua, prin intermediul măsurii aplicate în mod efectiv, o investiție în cadrul întreprinderii publice controlate. Pot fi necesare, în această privință, în special elemente care să demonstreze că decizia respectivă este întemeiată pe evaluări economice comparabile cu evaluările pe care, în împrejurările speței, un investitor privat rațional aflat într-o situație cât mai apropiată de situația acestui stat membru le-ar fi efectuat înainte de a realiza investiția menționată, în scopul de a determina rentabilitatea viitoare a unei astfel de investiții.

În schimb, evaluările economice efectuate după acordarea avantajului respectiv, constatarea retrospectivă a rentabilității efective a investiției realizate de statul membru vizat sau justificările ulterioare cu privire la alegerea procedurii reținut efectiv nu sunt suficiente pentru a dovedi că acest stat membru a adoptat, în mod prealabil sau simultan acordării avantajului, o astfel de decizie în calitate de acționar. Dacă statul membru vizat prezintă Comisiei elemente de natura cerută, revine acesteia din urmă sarcina de a efectua o apreciere globală, ținând seama, pe lângă elementele furnizate de acest stat membru, de orice alt element pertinent în speță care să îi permită să determine dacă măsura în discuție decurge din calitatea de acționar sau din calitatea de putere publică a statului membru respectiv. În mod special, pot fi relevante în această privință natura și obiectul acestei măsuri, contextul în care se înscrie, precum și obiectivul urmărit și normele care guvernează respectiva măsură.

(a se vedea punctele 82-86)

3. Articolul 87 alineatul (1) CE prevede că sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care, în funcție de efecte, denaturează sau amenință să denatureze concurența, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre. În plus, aplicarea criteriului investitorului privat urmărește să determine dacă avantajul economic acordat prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, unei întreprinderi publice este, ca urmare a efectelor sale, de natură să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.

Astfel, această dispoziție și acest criteriu urmăresc să evite ca, prin intermediul resurselor de stat, întreprinderea publică beneficiară să dispună de o situație financiară mai favorabilă decât situația concurenților săi. Or, situația financiară a întreprinderii publice beneficiare nu depinde de forma în care este pus la dispoziție acest avantaj, oricare ar fi natura acestuia, ci de suma de care aceasta beneficiază în definitiv.

Așadar, fără să săvârșească o eroare de drept, Tribunalul își poate focaliza analiza aplicabilității criteriului investitorului privat asupra ameliorării situației financiare a întreprinderii și asupra efectelor avute de măsura în cauză asupra concurenței, iar nu asupra naturii fiscale a mijloacelor utilizate de statul membru vizat.

Astfel, având în vedere obiectivele urmărite de articolul 87 alineatul (1) CE, precum și de criteriul investitorului privat, un avantaj economic, chiar dacă ar fi acordat prin mijloace de natură fiscală, trebuie să fie apreciat, printre altele, prin raportare la criteriul investitorului privat dacă reiese din aprecierea globală eventual necesară că statul membru vizat, deși a utilizat astfel de mijloace proprii puterii publice, a acordat totuși avantajul respectiv în calitatea sa de acționar la întreprinderea pe care o deține.

(a se vedea punctele 88-92)

4. Criteriul investitorului privat poate fi aplicabil chiar în cazurile în care au fost utilizate mijloace de natură fiscală. În această privință, în ipoteza în care un investitor privat nu ar fi putut realiza, în condiții comparabile, o investiție precum cea efectuată de stat, din moment ce ar fi trebuit să plătească impozit și din moment ce numai statul respectiv, în calitate de autoritate fiscală, mai putea să dispună de sumele aferente acestui impozit, pe de o parte, trebuie menționat că, referitor la operațiunea contabilă respectivă, întreprinderea privată care se află în situația întreprinderii, iar nu acționarul său, ar fi trebuit să plătească impozitul respectiv.

În speță, aplicarea criteriului investitorului privat ar fi permis, așadar, să se determine dacă un acționar privat ar fi adus, în condiții similare, o sumă egală cu impozitul datorat într-o întreprindere care se află într-o situație comparabilă celei a întreprinderii.

Pe de altă parte, o eventuală diferență între costul suportat de un investitor privat și costul care revine statului investitor nu s-ar opune aplicării criteriului investitorului privat. Astfel, acest criteriu permite tocmai să se stabilească, printre altele, existența unei astfel de diferențe și să se țină seama de aceasta la aprecierea problemei dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de criteriul respectiv.

(a se vedea punctele 94, 96 și 98)